

การศึกษาการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่มีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

วันที่รับบทความ	08/06/2565
วันแก้ไขบทความ	07/09/2565
วันที่ตอบรับบทความ	07/09/2565

บังกช จันศิริ¹ ประสิทธิ์ แก้วศรี²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่มีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ: กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวในเขตย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, T-test, ANOVA และ Chi-square Test ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวด้านอาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ด้านโอกาสที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง มีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันเนื่องจากนักท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) การท่องเที่ยวเชิงพุทธมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงพุทธ ความผาสุกทางจิตวิญญาณ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

¹ นักศึกษาปริญญาโท พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชีวิตและความตาย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อีเมล : oilyaducks@gmail.com

² อาจารย์สาขาจิตวิทยาชีวิตและความตาย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อีเมล : prasit008@gmail.com

The Study of Buddhist Tourism Related to Spiritual Well-Being : A Case Study in the Old City Area of Bangkokyai, Bangkok

Received	08/06/2022
Revised	07/09/2022
Accepted	07/09/2022

Bongkoch Chansiri¹ Prasit Kaewsri²

Abstract

This research aimed to 1) study the personal factors of tourists related to spiritual well-being: a case study of the old town area, Bangkok Yai, Bangkok, 2) study the behavior of tourists concerning their spiritual well-being, and 3) study Buddhist tourism related to spiritual well-being. The sample group of tourists in the old city Bangkok Yai, Bangkok was 400 people. The statistical method was frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test, ANOVA and Chi-square test. The results showed that 1) personal factors of occupational tourists and different monthly income affect spiritual well-being, which was significantly different at 0.05. 2) Tourist behavior was possible to return trip which is related to spiritual well-being (p value 0.05). 3) Buddhist tourism was significantly related to spiritual well-being (p value 0.05).

Keywords : Buddhist tourism; Spiritual well-being; Tourist behavior

¹ Master of Arts Degree Student Life and Death Psychology Educational Institution, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
e-mail: oilyaducks@gmail.com

² Lecturer, Department of Arts Degree Student Life and Death Psychology Educational Institution, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
e-mail: prasit008@gmail.com

บทนำ

ปัจจุบันในยุคสมัยแห่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้คนไปอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าด้านการสื่อสารที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทำให้สามารถสืบค้นเรื่องราวและรับรู้ข้อมูลที่อยู่ในความสนใจของผู้คนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ผ่านนวัตกรรมสมัยใหม่ที่หลากหลายทำให้การรับรู้เป็นไปอย่างสมบูรณ์มากขึ้นทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียง จึงช่วยให้เกิดแรงจูงใจมากมายแก่ผู้คนในการที่จะท่องเที่ยวไปในถิ่นต่าง ๆ เพื่อรับประสบการณ์ใหม่ ๆ สำหรับการพักผ่อนทั้งร่างกายและจิตใจ หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรม และทรัพยากรทางธรรมชาติรวมถึงเป็นโอกาสในการพัฒนาจุดหมายปลายทาง เป็นต้น สำหรับประเทศไทย ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและอนุรักษ์ด้วยกัน โดยยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564, น.1)

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวใหม่ว่า จะต้องมียุทธศาสตร์เป็นสากล 3 ประการ ดังนี้ ประการที่ 1 เป็นการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นอันเป็นการไปชั่วคราว ไม่มากกว่า 1 ปีติดต่อกัน ประการที่ 2 เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจหรือเป็นความพึงพอใจของผู้เดินทางเองไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ และประการที่ 3 เป็นการเดินทางเพื่อติดต่อธุระส่วนตัวและวัตถุประสงค์อื่น ๆ ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ เป็นการเดินทางมาเพื่อการพักผ่อนร่างกายและจิตใจ เยี่ยมเยือนญาติมิตร สร้างความเบิกบานใจ บันทึกรังสรรค์ หรือการจัดกิจกรรมการเล่นกีฬาต่าง ๆ การประชุมสัมมนา และเพื่อศึกษาหาความรู้ ซึ่งเงื่อนไขสากลทั้ง 3 ประการนี้ ส่งผลให้เกิดกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีทุนวัฒนธรรมและการบริการที่มีมูลค่าสูงทั่วโลก และในสังคมของประเทศไทยก็เป็นเช่นเดียวกัน ความหลากหลายของมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมสามารถขยายตัวกลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่และครอบคลุมธุรกิจอื่น ๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564, น.1) อีกหลายประเภท ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงและโดยอ้อม สร้างรายได้อย่างมหาศาลให้แก่ประเทศความมีคุณค่าของมรดกทั้งหลายทั้งปวงนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังประเทศไทยอย่างมาก โดยการท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับประเทศเป็นอย่างมาก ถือเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อกลไกการพัฒนาประเทศไทย การส่งเสริมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งนำมาสู่การสร้างอาชีพ การจ้างงานทั้งในภาคการท่องเที่ยวโดยตรงและการจ้างงานในภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามมา เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งในภาพรวมแล้วจะนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจเติบโตทางเศรษฐกิจและมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนานั้นถือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการชมหรือสัมผัสสถาปัตยกรรมด้านศาสนา การท่องเที่ยววัด ศาสนสถานและสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา รัฐบาลได้กำหนดให้การท่องเที่ยวถือเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) หากกล่าวถึงประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทโบราณสถานโบราณวัตถุ ประเพณีวัฒนธรรม

และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้วางกรอบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตอย่างยั่งยืน โดยเน้นตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อสถาบันครอบครัวและต่อสังคมโดยรวม มีแนวโน้มการพัฒนาท่องเที่ยวจะเป็นไปในลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้มากขึ้น คือ นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวเริ่มมองเห็นความสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นวิถีชีวิตชุมชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นพิเศษ ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมเดินทางไปวัดเพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนา การปฏิบัติธรรม เป็นต้น ดังจะเห็นจากการเดินทางเชิงพุทธศาสนาได้แพร่หลายไปในนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มซึ่งมักใช้ช่วงเวลารวันหยุดเทศกาล โดยเฉพาะช่วงเทศกาลวันสำคัญทางศาสนาจะมีการถือศีลปฏิบัติธรรม อีกทั้งยังมีรูปแบบการท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่งที่น่าสนใจนั่นก็คือรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงพุทธ (จุฑาภรณ์ หินชุย, 2557, น. 50-58)

การท่องเที่ยวเชิงพุทธ หมายถึง การเดินทางไปท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมความงดงามของโบราณสถาน โบราณวัตถุ เทียบชมงานพุทธศิลป์ นมัสการขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กราบไหว้พระสงฆ์ ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบที่เคารพนับถือ และเพื่อการปฏิบัติธรรม การเดินทางท่องเที่ยวเชิงพุทธนี้สำหรับในสังคมไทยที่มีศาสนาพุทธ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจมีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เรียกว่าเป็นการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา หรือการท่องเที่ยวเชิงพุทธ เนื่องจาก 96% ของประชาชนชาวไทยนับถือศาสนาพุทธ อาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธนั้นเป็นการเยียวยาจิตใจ ซึ่งตอบสนองความต้องการของคนไทยและชาวต่างชาติได้เป็นอย่างดี ในการสำรวจแบ่งประเภทนักท่องเที่ยวชาวไทยมักชอบการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพื่อความสบายใจมากกว่า ในการยกระดับจิตใจ โดยดูจากการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2560 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564, น. 1) นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงพุทธ ยังมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ หากกล่าวถึงความผาสุกทางจิตวิญญาณ หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณจะมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้หากสามารถพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าวอย่างเหมาะสมจะถือเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์มีคุณค่าและคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นอย่างมาก เพราะช่วยแก้ปัญหาสังคม ณ ปัจจุบัน ในการที่มีสภาพจิตใจแย่ลง อันทำให้ผู้คนในสังคม มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข เพื่อรักษาสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ โดยรูปแบบการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการตาย การเกิดอุบัติเหตุในเทศกาลสำคัญต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ ปีใหม่ ที่ผู้คนมักมีการเฉลิมฉลองด้วยการเต้น ต้มสุรา หันมาเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ เช่น รูปแบบของการปฏิบัติธรรมในสถานที่วัด และทำพิธีสุดยังช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นสร้างความเติบโตในการนำรายได้สู่ประเทศชาติควบคู่กับความยั่งยืนทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (สรัญพร สุริชัย, 2563, น. 145-164)

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธและความผาสุกทางจิตวิญญาณมีความสอดคล้องกันที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวได้เจอกับรูปแบบการท่องเที่ยวอีกแบบหนึ่งที่จะทำให้พบกับความสุขที่แท้จริง อีกทั้งหาก

กล่าวถึงพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แม้ว่าสภาพบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาหลังแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติที่ผ่านมาอาจนับเป็นช่วงชีวิตของผู้คนเพียงชั่วชีวิตเดียว สภาพแวดล้อมแบบใหม่ในเมือง ผู้ที่เคยอยู่ในสังคมละแวกบ้าน แบบเดิมและสังคมที่ถูกไล่ออกจากถิ่นที่อยู่บางแห่งในการจัดระเบียบของเมืองประวัติศาสตร์ที่ไม่ได้มีข้อมูลการศึกษาชุมชนรองรับเพียงพอจนทำให้เกิดมติคณะรัฐมนตรีในการเปิดขับชุมชนให้ออกไปจากพื้นที่โดยสร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนที่ไม่ยินยอมซึ่งไม่ใช่เป็นหลักการที่ปฏิบัติการ เพื่ออนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์แห่งใดสมควรนำมาใช้ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ยังคงเป็นแหล่งชุมชนที่เคยเป็นศูนย์รวมทั้งวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการคมนาคมได้ซบเซาลงหลังจากที่เกิดตลาดย่อยตลาดค้าส่งของ ซูเปอร์สโตร์ใหญ่ ๆ ขึ้นมามากมาย การคมนาคมทางบกสะดวกและการสัญจรทางน้ำลดบทบาทลง อีกทั้งยังมีกลุ่มทุนจากต่างประเทศ เข้ามาสร้างห้างสรรพสินค้าทั้งขายส่งและขายปลีก แต่ด้วยความเป็นวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมจึงยังทำให้เห็นความเก่าแก่ของเมืองเก่า ดังนั้นถ้ามีการปรับการท่องเที่ยวจะทำให้ผู้คนจำนวนมากย้อนกลับมาดูถึงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร (สำนักงานเขตบางกอกใหญ่, 2564, น. 1)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่มีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธและความผาสุกทางจิตวิญญาณ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธให้มีศักยภาพ นอกจากนี้จะสามารถเพิ่มรายได้เข้าสู่ประเทศได้มากขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาใช้บริการ สิ่งสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ยังสามารถช่วยแก้ไขในปัญหาสุขภาพจิตของผู้คนอีกต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่มีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันส่งผลต่อความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

สมมุติฐานที่ 2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงพุทธมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยว ในเขตย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้การคำนวณตามสูตรไม่ทราบจำนวน ประชากรของ Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95% ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และส่วนที่ 2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย ศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวความถี่ในการท่องเที่ยวความคุ้มค่าในการมาท่องเที่ยวโอกาสที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง และการแนะนำให้คนอื่นมาท่องเที่ยว มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ส่วนแบบสอบถามส่วนที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงพุทธ ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นกิจกรรมเกิดการพักผ่อนหย่อนใจ แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธมีความสวยงามมีความผาสุกทางจิตวิญญาณ การท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดธรรมะในใจของข้าพเจ้า การท่องเที่ยวเชิงพุทธย่านเมืองเก่าเป็นแหล่งศิลปะสถาปัตยกรรม ที่เต็มไปด้วยความประทับใจ การท่องเที่ยวเชิงพุทธย่านเมืองเก่ามีความสอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมการท่องเที่ยว มีสถานที่กว้างขวางมากพอที่จะรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง การท่องเที่ยวเชิงพุทธย่านเมืองเก่า ได้สร้างความรู้ความผาสุกทางจิตวิญญาณ การท่องเที่ยวเชิงพุทธทำให้มีความเข้าใจในจิตวิญญาณของตนเอง และการท่องเที่ยวเชิงพุทธทำให้มีโอกาสร่วมกิจกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา และส่วนที่ 4 ความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ความสุขสงบ ความเข้าใจธรรมชาติชีวิตของตนเอง การมีความหวังความรู้สึกถึงการมีสิ่งยึดเหนี่ยว มีลักษณะแบบสอบถามเป็น Rating Scale โดยมีการแปลผลค่าคะแนนของตัวแปรโดยถือตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตรอัตราภาคชั้น คือ $5 - 1/5 = 0.80$

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรงจากนักท่องเที่ยว ในเขตย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ชุด โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อขออนุญาตและชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย และเข้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา โดยตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วนของข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ประมวลผลต่อไป

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการหาข้อมูลด้วยการค้นคว้าจากเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ซึ่งประกอบด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) คือ

สถิติ T-test และ ANOVA เพื่อวิเคราะห์สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

สถิติ Chi-square Test เพื่อวิเคราะห์สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน และสมมติฐานที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงพุทธ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

สถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ Correlation Analysis เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงพุทธกับความพึงพอใจทางจิตวิญญาณ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีสถานภาพโสด มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง และมีรายได้ต่อเดือน 15,000-25,000 บาท นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวด้านอาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานที่

ท่องเที่ยวจากสังคมออนไลน์ มีความถี่ในการท่องเที่ยว 2-3 ครั้ง และรู้สึกว่าได้ประทับใจในความงดงามของศิลปะสถาปัตยกรรม โดยส่วนใหญ่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งเมื่อมีโอกาส และมีการแนะนำให้เพื่อนมาท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวด้านโอกาสที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3 เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่มีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงพุทธย่านเมืองเก่าเป็นแหล่งศิลปะสถาปัตยกรรม ที่เต็มไปด้วยความประทับใจ แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธมีความสวยงามมีความผาสุกทางจิตวิญญาณและการท่องเที่ยวเชิงพุทธย่านเมืองเก่ามีความสอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นกิจกรรมเกิดการพักผ่อนหย่อนใจ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการท่องเที่ยวเชิงพุทธมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณในด้านความเข้าใจธรรมชาติชีวิตของตนเอง และด้านความหวังความรู้สึกถึงการมีสิ่งยึดเหนี่ยวซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.754, 0.660, 0.443 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันเป็นไปในทิศทางตรงเดียวกันในระดับปานกลางไปจนถึงระดับสูง

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวด้านอาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้ที่มิอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง และมีรายได้ต่อเดือน 15,000–25,000 บาทนั้นแสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่ต้องการความผาสุกทางจิตวิญญาณ เนื่องจากอาจมีภาวะเครียดจากการทำงานในปัจจุบันที่ต้องแข่งขันกันมากขึ้น และมีรายได้ไม่พอกับรายจ่ายมากนัก จึงทำให้เมื่อมาท่องเที่ยวพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร รู้สึกถึงความผาสุกลดลงตามกัน คือ รู้สึกถึงความสุขสงบเข้าใจธรรมชาติชีวิตของตนเอง และการมีความหวังความรู้สึกถึงการมีสิ่งยึดเหนี่ยว ทำให้ขับเคลื่อนตนเองให้มีความตั้งใจในการทำงานต่อไป ในขณะที่เพศ อายุ และสถานภาพสมรสไม่ส่งผลต่อความผาสุกทางจิตวิญญาณ อาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นเพศใด อายุเท่าไร หรือมีสถานภาพสมรสอย่างไรต่างสามารถเข้าไปท่องเที่ยวได้ตามปกติ จึงไม่ได้ทำให้ความผาสุกทางจิตวิญญาณแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moal-Ulvoas, G. (2017, pp. 151-158) ทำการศึกษาเรื่อง อารมณ์เชิงบวกและจิตวิญญาณในนักท่องเที่ยวสูงอายุพบว่า การท่องเที่ยวทำให้เกิดอารมณ์เชิงบวกเนื่องจากเกรงขามในความงามของธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวสะท้อนความหมายของชีวิต อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cheer, Belhassen, and Kujawa (2017, pp. 252-256) ทำการศึกษาเรื่อง การค้นหาจิตวิญญาณในการท่องเที่ยว : สู่กรอบแนวคิดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ พบว่าพื้นฐานของนักท่องเที่ยวเป็นการพิจารณาที่มุ่งเน้นไปที่ตัวเองโดยมีการพักผ่อนหย่อนใจเป็นแรงจูงใจ และ

งานวิจัยของ Jaeyeon Choe and Michael O' Regan (2020, p. 117) ทำการศึกษาเรื่อง ศรัทธาประจักษ์ : การท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณและสติในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวมีการท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณ เพราะส่วนหนึ่งต้องการลดความวิตกกังวล หลังจากเหตุการณ์ในชีวิต เช่น การหย่าร้าง การเสียชีวิตในครอบครัว หรืออย่างน้อยก็ช่วยให้พวกเขาพ้นจากความกังวลในชีวิตประจำวันของพวกเขา ซึ่งอาชีพและรายได้ก็นับได้ว่ามีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งสิ้น อีกทั้งงานวิจัยของ Alex Norman and Jennifer J. Pokorny (2017, pp. 201-207) ทำการศึกษาเรื่อง การทำสมาธิ : การแทรกแซงความเป็นอยู่ที่ดีของการท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณได้รับการส่งเสริมให้เป็นแนวทางปฏิบัติด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งการเป็นอยู่ที่ดีก็ต้องเริ่มจากมีรายได้ที่ดี หรือการมีอาชีพการงานที่ดีด้วย นั้นจึงอาจเป็นจุดเริ่มต้นในการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณซึ่งนำมาสู่ความผาสุกทางจิตวิญญาณนั่นเอง

2.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ด้านโอกาสที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวได้ศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวจากสังคมออนไลน์ และมีความถี่ในการท่องเที่ยว 2-3 ครั้ง จึงรู้สึกว่าได้ประทับใจในความงดงามของศิลปะสถาปัตยกรรม ซึ่งส่งผลให้กลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งเมื่อมีโอกาส เนื่องจากนักท่องเที่ยวชอบความสงบสุขของสถานที่ เมื่อเหนื่อยจากการทำงานประจำ นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้ถึงคุณค่าที่เกิดจากการได้ทำงานที่มีคุณค่าและมีความหมายต่อชีวิต เป็นการรับรู้ถึงการท่องเที่ยวที่ทำให้ใจมีความผาสุกในชีวิต ด้วยความเชื่อและด้วยความศรัทธา ทำให้สามารถค้นพบความหมายและเป้าหมายที่แท้จริง และรวมถึงการค้นพบเส้นทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moal-Ulvoas, G. (2017, pp. 151-158) ทำการศึกษาเรื่อง อารมณ์เชิงบวกและจิตวิญญาณในนักท่องเที่ยวสูงอายุ พบว่าศักยภาพของการท่องเที่ยวในการสร้างอารมณ์เชิงบวกให้กลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งและส่งผลกระทบต่อจิตวิญญาณของนักเดินทางผู้ตอบแบบสอบถามยังอธิบายว่าการท่องเที่ยวมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อจิตวิญญาณของพวกเขา โดยการให้ความหมายเชิงบวกต่อชีวิตของพวกเขา และทำให้พวกเขาสะท้อนความหมายของชีวิต อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cheer, Belhassen, and Kujawa (2017, pp. 252-256) ทำการศึกษาเรื่อง การค้นหาจิตวิญญาณในการท่องเที่ยว : สู่กรอบแนวคิดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ พบว่าการท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณในทางศาสนา และในทางกลับกันเป็นการปฏิบัติทางโลก เมื่อพิจารณาถึงแรงจูงใจทางโลกประการแรกเป็นที่ชัดเจนว่า พื้นฐานของนักท่องเที่ยวเป็นการพิจารณาที่มุ่งเน้นไปที่ตัวเอง โดยมีแรงจูงใจ เช่น สุขภาพตลอดการผจญภัยหรือการพักผ่อนหย่อนใจเป็นหลัก ในทางกลับกันแรงจูงใจทางศาสนาสำหรับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณส่วนใหญ่ ใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับศาสนา และมีศูนย์กลางอยู่ที่การปฏิบัติตามศาสนา การปฏิบัติตามพิธีกรรม การยืนยันตัวตน และการแสดงทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวจึงมีพฤติกรรมอยากกลับมาเที่ยวอีกครั้ง เพื่อให้ได้ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jaeyeon Choe and Michael O' Regan (2020, p. 107) ทำการศึกษาเรื่อง ศรัทธาประจักษ์ : การท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณและสติในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมาท่องเที่ยวเชิงพุทธมกัจะรู้สึกอยากกลับมาท่องเที่ยวยังสถานที่เดิมอีกครั้ง หรือสถานที่อื่น

อันมีบริบทที่คล้ายคลึงกัน อันจะเห็นได้ว่ามีนักท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้นมีพฤติกรรมที่กำลังเดินทางไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อการแสวงหาทางจิตวิญญาณ อีกทั้งงานวิจัยของ Christine N.Buzinde (2020, pp. 102-920) ทำการศึกษาเรื่อง ความเชื่อมโยงทางทฤษฎีระหว่างความเป็นอยู่ที่ดีและการท่องเที่ยว : กรณีของทฤษฎีการกำหนดตนเองและการท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณ พบว่า ประสบการณ์ที่ได้รับจากการไตร่ตรองตนเองซึ่งเกิดขึ้นจากรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณ ได้ก่อให้เกิดความสงบสุข อันนับว่าเป็นความผาสุกจากจิตวิญญาณอย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดพฤติกรรมที่ว่าหากมีโอกาสจะต้องกลับมาเยือนหรือแสวงหาการท่องเที่ยวแบบนั้นอีกครั้ง

2.3 การท่องเที่ยวเชิงพุทธมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ย่านเมืองเก่าเป็นแหล่งศิลปะสถาปัตยกรรมที่เต็มไปด้วยความประทับใจ มีความสวยงามมีความผาสุกทางจิตวิญญาณและสอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมการท่องเที่ยว อันเป็นกิจกรรมให้เกิดการพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้นนักท่องเที่ยวจึงชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกับกิจกรรมทางพุทธศาสนา เช่น ไหว้พระ ดูความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมศิลปะบ้านเรือนของชาวบ้านดูการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของชุมชนดูบรรยากาศตามแนวคลองคูเมืองเดิมเพื่อลดละสภาวะที่ไม่หยุดนิ่งบนพื้นฐานของภาวะสุขภาพองค์รวมจากการทำงานประจำการท่องเที่ยวเชิงพุทธจึงมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ : กรณีศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buzinde (2020, pp. 102-920) ทำการศึกษาเรื่อง ความเชื่อมโยงทางทฤษฎีระหว่างความเป็นอยู่และการท่องเที่ยว : กรณีของทฤษฎีการตัดสินใจด้วยตนเองและการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ พบว่าการท่องเที่ยวช่วยให้เกิดกระบวนการเชิงประสบการณ์และสะท้อนตัวเองที่เกิดจากรูปแบบการเดินทางเช่นการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นการบรรยายมาจากประสบการณ์การท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณในสถานที่พักผ่อน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cheer, Belhassen, and Kujawa (2017, pp. 252-256) ทำการศึกษาเรื่อง การค้นหาจิตวิญญาณในการท่องเที่ยว : สู่กรอบแนวคิดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางจิตวิญญาณ เพราะบุคคลสามารถตรวจสอบพิจารณา และฝึกฝนจิตวิญญาณในแบบที่ไม่สามารถใช้ได้เสมอไปในชีวิตประจำวัน คุณลักษณะของประสบการณ์การท่องเที่ยวนี้เป็นเหตุผลที่ทำให้ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณได้รับความนิยมในหมู่ผู้เริ่มต้น ไปสู่ความพยายามที่ขับเคลื่อนด้วยจิตวิญญาณ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jaeyeon Choe and Michael O' Regan (2020, p. 117) ทำการศึกษาเรื่อง ศรัทธาประจักษ์: การท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณและสติในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีโอกาสมาท่องเที่ยวเชิงพุทธได้พบกับความผาสุกทางจิตวิญญาณ โดยการเดินทางเพื่อเรียนรู้และฝึกสติ เพื่อชำระพลังด้านบวกทำให้บรรลุผลทางจิตวิญญาณ เสริมสร้างความผาสุกทางจิตวิญญาณ และค้นหาตัวตนที่แท้จริงพบ อาจเป็นเพราะการเดินทางมายังซึ่งสถานที่ที่สงบและสวยงาม ทำให้รู้สึกได้ถึง ความผ่อนคลายและปล่อยวางเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่หนักในชีวิตลงได้ อีกทั้งงานวิจัยของ Alex Norman and Jennifer J.Pokorny (2017, pp. 201-207) ทำการศึกษาเรื่อง การทำสมาธิ : การแทรกแซง

ความเป็นอยู่ที่ดีของการท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณได้สร้างแรงบันดาลใจบางอย่าง ซึ่งอาจมีประโยชน์อย่างมากในการช่วยให้เข้าใจแนวทางปฏิบัติในการท่องเที่ยว โดยเฉพาะตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 2000 การท่องเที่ยวดังกล่าวได้รับความนิยม ทำให้มีมุมมองในสถานะทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการท่องเที่ยวเช่นนี้ถูกมองไปถึงการมีความคิดอันเป็นภาวะจิตใจที่สุขสงบหรือสูงขึ้น จึงก่อให้เกิดความผาสุกทางจิตวิญญาณ อีกทั้งสถานที่ท่องเที่ยวในเชิงพุทธเองก็มักจะมีเอกลักษณ์และความสวยงามเฉพาะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 จากการศึกษาพบว่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความผาสุกทางจิตวิญญาณ ดังนั้นสถานที่ท่องเที่ยวโดยรอบจึงควรปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมและลักษณะกายภาพให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว เช่น ปัญหาจราจรติดขัดผิวการจราจรทางเท้าปัญหาน้ำขังตามผิวจราจรที่ชำรุด การระบายน้ำ เป็นต้น

1.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติหันมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเข้ามาดูวัฒนธรรมของชุมชนเขตพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เพื่อเพิ่มความผาสุกทางจิตวิญญาณในการนำไปดำเนินชีวิตต่อไป

1.3 ควรทำการอบรมบุคลากรในการอำนวยความสะดวกและแนะนำเส้นทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้วัฒนธรรมของชุมชนเขตพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวชุมชนเขตพื้นที่ย่านเมืองเก่า เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เพื่อเพิ่มความผาสุกทางจิตวิญญาณ

2.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่สร้างความผาสุกทางจิตวิญญาณในการดำเนินชีวิตต่อไป เช่น ความสงบสุขภายในจิตใจของบุคคล การยอมรับความจริง ความเข้มแข็งในจิตใจ เป็นต้น

2.3 ควรสำรวจหรือศึกษาถึงพฤติกรรม หรือความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงความผาสุกทางจิตวิญญาณมากขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อให้เกิดการตอบสนองและตรงจุดได้อย่างแท้จริง อันนำมาซึ่งพฤติกรรมหรือการท่องเที่ยวในอนาคตต่อไป

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). ศูนย์วิจัยด้านการตลาดท่องเที่ยว. ค้นเมื่อ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.tat.or.th/th>.
- จุฬารัตน์ หินซุย. (2557). แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม อำเภอสรีสมเด็จ จัหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. 10 (1), น. 50-58.
- สร้อยพร สุริชัย. (2564). การพัฒนาจุดหมายปลายทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 14 (1), น. 22-26.
- สำนักงานเขตบางกอกใหญ่. (2564). ข้อมูลการท่องเที่ยวเขตบางกอกใหญ่. ค้นเมื่อ 1 มกราคม 2564, จาก <http://www.bangkok.go.th/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). คุณภาพของประเทศไทย. ค้นเมื่อ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.nesdc.go.th/>.
- Alex Norman and Jennifer J.Pokorny. (2017). **Meditation retreats : Spiritual tourism well-being interventions.** Tourism Management Perspectives.
- Buzinde, C. N. (2020). **Theoretical linkages between well-being and tourism : The case of self-determination theory and spiritual tourism.** Annals of Tourism
- Cheer, J. M., Belhassen, Y. & Kujawa, J. (2017). **The search for spirituality in tourism : Toward a conceptual framework for spiritual tourism.** Tourism Management
- Christine N. Buzinde. (2020). **Theoretical linkages between well-being and tourism : The case of self-determination theory and spiritual tourism.** Annals of Tourism Research.
- Jaeyeon Choe and Michael O' Regan (2020). **Faith manifest : spiritual and mindfulness tourism in Chiang Mai, Thailand.** Religions.
- Moal-Ulvoas, G. (2017). **Positive emotions and spirituality in older travelers.** Annals of Tourism Research.